

TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2005. gada 20. janvārī *

Lieta C-27/02

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši 1971. gada 3. jūnija protokolam par Kopienų Tiesas interpretāciju 1968. gada 27. septembra Konvencijai par jurisdikciju un tiesas spriedumu izpildi civillietās un komercietās, ko *Oberlandesgericht Innsbruck* (Austrija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2002. gada 14. janvārī un kas Tiesā reģistrēts 2002. gada 31. janvārī, tiesvedībā

Petra Engler

pret

Janus Versand GmbH.

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs K. V. A. Timmermanss [*C. W. A. Timmermans*], tiesneši K. Gulmans [*C. Gulmann*] un R. Šintgens [*R. Schintgen*] (referents),

* Tiesvedības valoda — vācu.

ģenerālvokāts F. Dž. Džeikobss [*F. G. Jacobs*],
sekretāre M. F. Kontē [*M.-F. Contet*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un tiesas sēdi 2004. gada 26. maijā,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- Engleres [*Engler*] vārdā — K. H. Plankels [*K.-H. Plankel*] un S. Ganāls [*S. Ganahl*], *Rechtsanwälte*,
- *Janus Versand GmbH* vārdā — A. Mats [*A. Matt*], *Rechtsanwalt*,
- Austrijas valdības vārdā — K. Pesendorfere [*C. Pesendorfer*], pārstāve, kam palīdz A. Klauzers [*A. Klauser*], *Rechtsanwalt*,
- Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — A. M. Rušo [*A.-M. Rouchaud*], pārstāve, un V. Bogensbergers [*W. Bogensberger*], pārstāvis,

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus tiesas sēdē 2004. gada 8. jūlijā,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz to, kā interpretēt 5. panta 1. un 3. punktu, ka arī 13. panta pirmās daļas 3. punktu 1968. gada 27. septembra Konvencijā par jurisdikciju un tiesas spriedumu izpildi civillietās un komercietās (OV 1972, L 299, 32. lpp.), kurā izdarīti grozījumi ar 1978. gada 9. oktobra Konvenciju par Dānijas Karalistes, Īrijas un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes pievienošanas (OV L 304, 1. lpp., un grozījumi — 77. lpp.), ar 1982. gada 25. oktobra Konvenciju par Grieķijas Republikas pievienošanas (OV L 388, 1. lpp.), ar 1989. gada 26. maija Konvenciju par Spānijas Karalistes un Portugāles Republikas pievienošanas (OV L 285, 1. lpp.) un ar 1996. gada 29. novembra Konvenciju par Austrijas Republikas, Somijas Republikas un Zviedrijas Karalistes pievienošanas (OV L 1997, C 15, 1. lpp. ; turpmāk tekstā — “Briseles Konvencija”).
- 2 Šo lūgumu iesniedza saistībā ar prāvu starp Engleri, Austrijas pilsoni, dzīvojošu Lustenavā [*Lustenau*] (Austrija), un sabiedrību *Janus Versand GmbH*, kas saskaņā ar Vācijas tiesībām nodibināta Langenfeldā [*Langenfeld*] (Vācija) un nodarbojas ar preču pārdošanu pa pastu (turpmāk tekstā — “*Janus Versand*”), par prasību piespriest *Janus Versand* izmaksāt Englerei laimestu, jo ar tai personīgi adresētu sūtījumu minētā sabiedrība Englerei ir radījusi iespaidu, ka viņai ir piešķirta balva.

Atbilstošās tiesību normas

Briseles Konvencija

3 Ar Briseles Konvenciju noteiktās normas jurisdikcijas jomā atspoguļotas tās II daļā, kas satur 2.–24. pantu.

4 Briseles Konvencijas 2. panta pirmā daļa, kas daļēji veido tās II daļas 1. nodaļu ar nosaukumu “Vispārīgi noteikumi”, izklāsta pamatprincipu šādā redakcijā:

“Vadoties pēc šīs konvencijas noteikumiem, konvencijas dalībvalstī dzīvojošas personas, neatkarīgi no to pilsonības, ir pakļautas šīs valsts tiesu jurisdikcijai.”

5 Briseles Konvencijas 3. panta pirmā daļa, kas ietverta šajā pašā nodaļā, paredz:

“Konvencijas dalībvalstī dzīvojošas personas var iesūdzēt citas šīs konvencijas dalībvalsts tiesās, tikai ievērojot šīs daļas 2. līdz 6. nodaļā izklāstītos noteikumus.”

- 6 Briseles Konvencijas 5.–18. pants, kas veido tās II daļas 2.–6. nodaļu, paredz sevišķās jurisdikcijas imperatīvas vai izņēmuma normas.
- 7 Tādējādi atbilstoši 5. pantam, kas ietverts Briseles Konvencijas II daļas 2. nodaļā ar nosaukumu “Sevišķā jurisdikcija”,

“pret konvencijas dalībvalstī pastāvīgi dzīvojošu personu var celt prasību citas šīs konvencijas dalībvalsts tiesā:

- 1) strīdos, kuri izriet no līgumiskām attiecībām, tiesās pēc attiecīgo saistību izpildes vietas;

[..]

- 3) lietās par civiltiesiskiem pārkāpumiem, deliktiem vai kvazideliktiem — tiesās pēc tās vietas, kur izdarīta neatļautā darbība;

[..].”

- 8 Tajā pašā Briseles Konvencijas II daļā tās 13.–15. pants veido 4. nodaļu ar nosaukumu “Jurisdikcija patērētāju līgumos”.

9 Briseles Konvencijas 13. panta redakcija ir šāda:

“Lietās, kas saistītas ar līgumiem, kurus noslēgusi kāda persona, patērētājs mērķiem, kas var būt uzskatāmi par nesaistītiem ar viņa arodu vai profesiju, jurisdikciju nosaka šajā nodaļā, neierobežojot 4. pantu un 5. panta 5. punktu, ja:

- 1) līgums attiecas uz preču tirdzniecību ar nomaksu pa daļām vai
- 2) līgums attiecas uz aizdevumu, kas atmaksājams pa daļām vai jebkura cita aizdevuma līgums, kas noslēgts preču pirkuma finansēšanai, vai
- 3) tas ir jebkurš cits preču vai pakalpojumu piegādes līgums, ja
 - a) patērētāja pastāvīgās dzīves vietas valstī līguma noslēgšana sekoja viņam specifiski adresētam uzaicinājumam vai reklāmai,

un

- b) patērētājs šajā valstī veica līguma noslēgšanai nepieciešamās darbības.

Ja patērētājs slēdz līgumu ar personu, kuras pastāvīgā adrese nav šīs konvencijas dalībvalstī, bet kurai ir meituzņēmums, pārstāvniecība vai cits veidojums vienā no konvencijas dalībvalstīm, ar šo meituzņēmumu, pārstāvniecību vai citu veidojumu darbību saistītos strīdos šī persona uzskatāma par tādu, kuras pastāvīgā adrese ir šajā valstī.

Šī nodaļa nav piemērojama transportam.”

10 Atbilstoši Briseles Konvencijas 14. panta pirmajai daļai:

“Patērētājs var celt prasību pret otru līgumslēdzēju pusi vai nu tās konvencijas dalībvalsts tiesās, kurā ir šīs otras puses pastāvīgā adrese vai dzīvesvieta, vai arī tās konvencijas dalībvalsts tiesās, kurā ir viņa paša pastāvīgā adrese vai dzīvesvieta.”

11 No šīs jurisdikcijas normas var atkāpties, tikai ievērojot Briseles Konvencijas 15. pantā izklāstītos nosacījumus.

Atbilstošie valsts noteikumi

12 Austrijas likuma par patērētāju tiesību aizsardzību (*BGBL. 1979/140*) 5.j pants ir izteikts šādā redakcijā:

“Uzņēmumiem, kas atsevišķam patērētājam adresē solījumus piešķirt balvu vai citus līdzīgus solījumus, kuru formulējums ļauj domāt, ka patērētājs ir laimējis konkrētu balvu, šāda balva jādod patērētājiem; šo balvu tāpat var prasīt, ceļot prasību tiesā.”

- 13 Šis noteikums ar Austrijas likuma par distances līgumiem (*BGBL. I*, 1999/185) 4. pantu tika iekļauts likumā par patērētāju aizsardzību, transponējot Austrijas tiesībās Eiropas Parlamenta un Padomes 1997. gada 20. maija Direktīvu 97/7/EK par patērētāju aizsardzību saistībā ar distances līgumiem (OV L 144, 19. lpp).

- 14 Minētais noteikums ir stājies spēkā 1999. gada 1. oktobrī.

- 15 *Oberlandesgericht Innsbruck* savā lēmumā par prejudiciāla jautājuma uzdošanu norāda, ka minētā 5.j panta mērķis ir piešķirt patērētājam tiesības rīkoties, lai panāktu “laimesta solījuma” izpildi, vēršoties tiesā, gadījumos, kuros šis patērētājs ir maldijies, jo profesionāla sabiedrība ir personīgi sazinājusies ar patērētāju, radot tam iespaidu, ka patērētājs ir ieguvis balvu, kamēr šīs darbības, kas izpaužas kā mudinājums veikt preču pasūtījumu, patiesais mērķis norādīts tikai ar maziem burtiem vēstules slikti redzamā vietā un izteikts grūti saprotamā redakcijā.

Pamata prāva un prejudiciālais jautājums

- 16 No pamata lietas materiāliem izriet, ka 2001. gada sākumā Englere no *Janus Versand*, kas veic preču pārdošanu pa pastu, ir saņēmusi vēstuli, ko šī sabiedrība tai ir personīgi adresējusi, nosūtot uz viņas dzīvesvietu. Šī vēstule ietvēra, no vienas puses, "maksājuma uzdevumu", kas pēc formas un satura ļāva saņēmējai domāt, ka tā minētās sabiedrības organizētās "naudas laimestu izlozes" ietvaros ir ieguvusi balvu ATS 455 000 apmērā, un, no otras puses, šīs sabiedrības, kas acīmredzot attiecībās ar saviem klientiem darbojās arī ar nosaukumu "Handelskontor Janus GmbH", izplatīto produktu katalogu, kam pievienota veidlapa "Pieprasījums izmēģināt precī, neuzņemoties saistības". Englerei nosūtītajā reklāmas prospektā *Janus Versand* norādīja, ka ar to tāpat var sazināties, izmantojot šādu interneta adresi: www.janus-versand.com.
- 17 "Maksājuma uzdevuma" nosaukumā figurē vārds "apstiprinājums", kā arī laimesta numurs treknā drukā. Kā šī "maksājuma uzdevuma" adresāts un saņēmējs norādīts Engleres vārds un adrese, kas atbilst jēdziena "personīgi un neatsaucami" iezīmēm. Šajā "maksājuma uzdevumā" tāpat treknā drukā cipariem norādīta laimesta summa (ATS 455 000) un virs tās — šī pati summa vārdiem, kā arī apstiprinājums, ko parakstījis kāds *Ulrich Mändercke*, apliecinot, ka "norādītā laimesta summa ir pareiza un atbilst mūsu rīcībā esošajam dokumentam", kur parakstam pievienota norāde "diplomētu un zvērinātu ekspertu kabinets". Turklāt Englere aicināta piestiprināt "maksājuma uzdevumam" tam paredzētajā vietā "kabineta oficiālo uzlīmi", kas pievienota vēstulei, un nosūtīt atpakaļ *Janus Versand* veidlapu "Pieprasījums izmēģināt precī, neuzņemoties saistības". Tāpat "maksājuma uzdevumā" rezervēta vieta datumam un parakstam ar norādi "aizpildīt" un ar atsauci maza izmēra burtiem uz dalības un iespējamā laimesta nodošanas noteikumiem. Englerei šajā "maksājuma uzdevumā" bija jāapstiprina, ka tā ir izlasījusi minētos nosacījumus un tiem piekrit. Visbeidzot, saņēmējs tajā tiek aicināts šo dokumentu, pienācīgi aizpildītu, nosūtīt atpakaļ tā izpildei "jau šodien" šim nolūkam pievienotajā aploksnē.

18 Šādos apstākļos Englere, kā to *Janus Versand* aicināja darīt, “maksājuma uzdevumu” nosūtīja atpakaļ šai sabiedrībai, jo domāja, ka ar to pietiek, lai saņemtu apsolīto laimestu ATS 455 000 apmērā.

19 Sākotnēji *Janus Versand* nav reaģējis, vēlāk tas ir atteicies pārskaitīt minēto summu Englerei.

20 Šajā gadījumā Englere cēla prasību pret *Janus Versand* Austrijas tiesā, pamatojoties galvenokārt uz likuma par patērētāju aizsardzību 5.j pantu, kas šai sabiedrībai uzliek pienākumu Englerei izmaksāt summu ATS 455 000 apmērā, ka arī ar to saistītos papildu izdevumus. Pēc Engleres domām, šai prasībai ir ligumisks raksturs, uz ko norāda tas, ka *Janus Versand* ar savu solījumu piešķirt laimestu aicinājis viņu noslēgt ar šo sabiedrību preču pārdošanas līgumu. Šādu prasību tāpat pamato arī citi pamati, jo īpaši priekšlīguma pienākumu neievērošana. Pakārtoti prasītāja uzskata, ka tās prasība attiecas uz deliktu vai kvazideliktu.

21 *Janus Versand* apstrīdēja Austrijas tiesas jurisdikciju izskatīt minēto prasību, uzsverot vispirms, ka sūtījumu, ar ko pamatota prasība, nav nosūtījusi šī sabiedrība pati, bet *Handelskontor Janus GmbH* — sabiedrība, kas veido citu juridisku personu, — pie tam tā nav apsolījusi Englerei balvu, un visbeidzot — tai ar šo kundzi nebija līgumisku attiecību.

- 22 2001. gada 2. oktobrī *Landesgericht Feldkirch* (Austrija) noraidīja Engleres prasību sakarā ar kompetences trūkumu, jo prasītāja, pēc šīs tiesas domām, nav pierādījusi saikni starp *Janus Versand* un solījuma par laimesta piešķiršanu nosūtītāju, proti, "Handelskontor Janus GmbH, Postfach 1670, Abt. 3 Z 4, D-88106 Lindau".
- 23 Englere pārsūdzēja šo spriedumu *Oberlandesgericht Innsbruck*.
- 24 Šī tiesa uzskata — lai izskatītu jautājumu par starptautisko jurisdikciju, ir jāņem vērā Briseles Konvencija. Šajā sakarā ir svarīgi noteikt, vai Engleres celtā prasība jāapskata kā tāda, kas balstās uz līgumiskām tiesībām Briseles Konvencijas 5. panta 1. punkta izpratnē, vai šī prasība attiecas uz deliktu vai kvazideliktu minētā panta 3. punkta izpratnē, vai arī uz to attiecas šīs konvencijas 13. panta pirmās daļas 3. punkts.
- 25 Iesniedzējtiesa atzīmē, ka līdzīgu jautājumu Tiesai uzdeva *Oberster Gerichtshof* (Austrija) lietā, kas bija pamatā 2002. gada 11. jūlija spriedumam lietā C-96/00 *Gabriel* (*Recueil*, I-6367. lpp.), kurš pasludināts pēc Tiesai adresēta lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, bet kuras pamatā esošie fakti atšķiras no tiem, kas atrodami šajā lietā. Faktiski lietā *Gabriel* attiecīgais uzņēmums piedalīšanos loterijas izlozē un, attiecīgi, iespējamā laimesta balvas izmaksu padarīja atkarīgu no patērētāja iepriekšēji nosūtīta pasūtījuma, tupretim lietā, kura ir nodota izskatīšanai minētajai

tiesai, laimesta izmaksa nav atkarīga ne no patērētāja preču pasūtījuma, nedz arī no *Janus Versand* veiktās preču piegādes. Šajā gadījumā pietiktu ar “maksājuma uzdevuma” nosūtišanu.

- 26 Tomēr vienlaicīgi ar paziņojumu par iespējamo laimestu patērētājs saņēma *Janus Versand* pārdodamo preču katalogu un veidlapu “Pieprasījums izmēģināt precī, neuzņemoties saistības”, kas nepārprotami aicināja noslēgt šīs sabiedrības piedāvāto preču pirkuma līgumu. Iesniedzējtiesa, pieņemot, ka laikā, kad lietā, pamatojoties uz kuru pieņemts iepriekš minētais spriedums lietā *Gabriel*, preču pārdošanas līgums bija noslēgts, turpretim šajā gadījumā — neatkarīgi no laimesta apsolišanas, ko nepieciešamības gadījumā varētu izvērēt atsevišķi — starp pusēm pastāvēja tikai priekšlīgumiskas attiecības.
- 27 Uzskatot, ka šādos apstākļos prāvas, kas nodota izskatīšanai, iznākums ir atkarīgs no Briseles Konvencijas interpretācijas, *Oberlandesgericht Innsbruck* nolēma atlikt lietas izskatīšanu un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Attiecībā uz Briseles Konvenciju [...], vai ar Austrijas likuma par patērētāju aizsardzību 5.j pantu [...] tā redakcijā, kas izriet no Austrijas likuma par distances līgumiem [...] 1. panta 2. punkta, patērētājam piešķirtās tiesības celt prasību, ļaujot patērētājiem vērsties tiesā, lai pieprasītu no uzņēmumiem balvu, ko tie acīmredzami laimējuši gadījumā, kurā šie uzņēmumi adresē (vai bija adresējuši) attiecīgam patērētājam solījumu piešķirt balvu vai citus līdzīgus paziņojumus, kuru formulējums ļauj (vai ļāva) patērētājam domāt, ka tas ir laimējis konkrētu balvu, veido:

a) līgumiskas tiesības 13. panta [pirmās daļas] 3. punkta izpratnē

vai

b) līgumiskas tiesības 5. panta 1. punkta izpratnē,

vai

c) delikta vai kvazidelikta tiesības 5. panta 3. punkta izpratnē,

pieņemot, ka informēts patērētājs, ņemot vērā saņemtos dokumentus, pamatoti uzskatīja, ka, lai pieprasītu viņam rezervēto summu, pietiek nosūtīt atpakaļ pievienoto maksājuma uzdevumu un ka balvas izmaksa nebija atkarīga ne no preču pasūtījuma, ne no uzņēmuma, kas apsolijs laimestu, veiktās preču piegādes, bet kur patērētājs vienlaicīgi ar iespējamā laimesta solījumu ir saņēmis šā paša uzņēmuma preču katalogu kopā ar pasūtījuma veidlapu, kas neuzliek pienākumu veikt pasūtījumu?”

Par prejudiciālo jautājumu

- ²⁸ Ņemot vērā lietas faktiskos apstākļus pamata prāvā, uzdotais jautājums jāsaprot kā tāds, ar ko pēc būtības jautā, vai Briseles Konvencijā izklāstītās jurisdikcijas normas jāinterpretē tādējādi, ka tiesā celtai prasībai, ar ko patērētājs, piemērojot

līgumslēdzējas valsts, kurā ir tā dzīvesvieta, tiesību aktus, tiecas panākt, lai tiesa piespriež sabiedrībai, kas nodarbojas ar preču pārdošanu pa pastu un ir reģistrēta citā līgumslēdzējā valstī, izmaksāt viņa acīmredzami laimēto balvu, ir līgumisks raksturs šīs konvencijas 5. panta 1. punkta vai 13. panta pirmās daļas 3. punkta izpratnē, vai arī tā ir delikta vai kvazidelikta prasība tās 5. panta 3. punkta izpratnē, ja šī sabiedrība šim konkrētajam patērētajam personīgi adresē sūtījumu, ar ko rada iespaidu, ka viņam tiks piešķirta balva, tiklīdz viņš pieprasīs tās izmaksu, nosūtot atpakaļ "maksājuma uzdevumu", kas pievienots minētajam sūtījumam, kurš turklāt ietver šīs pašas sabiedrības preču reklāmas katalogu, kam pievienota veidlapa "Pieprasījums izmēģināt preci, neuzņemoties saistības", kur minētās balvas piešķiršana nav atkarīga no preču pasūtījuma un kur patērētājs faktiski nav veicis šādu pasūtījumu.

- 29 Lai atbildētu uz šādi formulētu jautājumu, vispirms jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Briseles Konvencijas 5. panta 3. punkta delikta vai kvazidelikta jēdziens ietver visas prasības ar mērķi nodibināt atbildētāja atbildību, ieskaitot tās, kas nav saistītas ar līgumiskām attiecībām šīs konvencijas 5. panta 1. punkta izpratnē (skat. jo īpaši 1988. gada 27. septembra spriedumu lietā 189/87 *Kalfelis, Recueil*, 5565. lpp., 17. punkts; 1992. gada 26. marta spriedumu lietā C-261/90 *Reichert un Kockler, Recueil*, I-2149. lpp., 16. punkts; 1998. gada 27. oktobra spriedumu lietā C-51/97 *Réunion européenne u.c., Recueil*, I-6511. lpp., 22. punkts; iepriekš minēto spriedumu lietā *Gabriel*, 33. punkts, un 2002. gada 1. oktobra spriedumu lietā C-167/00 *Henkel, Recueil*, I-8111. lpp., 36. punkts).

- 30 No tā izriet, ka vispirms ir svarīgi noskaidrot, vai tādai prasībai, kāda ir attiecīgā pamata prasība, ir līgumisks raksturs.

- 31 Šajā sakarā jaatzīmē, ka Briseles Konvencijas 5. panta 1. punkts attiecas uz līgumiskām attiecībām vispār, turpretim minētās konvencijas 13. pants īpašā veidā attiecas uz dažāda veida patērētāja noslēgtiem līgumiem.
- 32 Tā kā Briseles Konvencijas 13. pants salīdzinājumā ar tās 5. panta 1. punktu veido *lex specialis*, vispirms jānosaka, vai prasība, kam piemīt šī sprieduma 28. pantā izklāstītajā prejudiciālajā jautājumā minētās iezīmes, ietilpst pirmā šo divu noteikumu piemērošanas jomā.
- 33 Kā Tiesa to atkārtoti ir spriedusi, Briseles Konvencijā lietotie jēdzieni, jo īpaši tie, kas minēti 5. panta 1. un 3. punktā un 13. pantā, jāinterpretē atsevišķi, atsaucoties galvenokārt uz minētās konvencijas sistēmu un mērķiem, lai nodrošinātu tās vienveidīgu piemērošanu visās līgumslēdzējās valstīs (skat. jo īpaši 1978. gada 21. jūnija spriedumu lietā 150/77 *Bertrand, Recueil*, 1431. lpp., 14.–16. punkts; 1993. gada 19. janvāra spriedumu lietā C-89/91 *Shearson Lehman Hutton, Recueil*, I-139. lpp., 13. punkts; 1997. gada 3. jūlija spriedumu lietā C-269/95 *Benincasa, Recueil*, I-3767. lpp., 12. punkts; 1999. gada 27. aprīļa spriedumu lietā C-99/96 *Mietz, Recueil*, I-2277. lpp., 26. punkts, un iepriekš minēto spriedumu lietā *Gabriel*, 37. punkts).
- 34 Attiecībā jo īpaši uz Briseles Konvencijas 13. panta pirmo daļu Tiesa, pamatojoties uz iepriekšējā punktā minētajiem kritērijiem, jau ir nospriedusi, ka šī noteikuma 3. punkts jāpiemēro tiktāl, pirmkārt, ciktāl prasītājs ir privāts gala patērētājs, kas nav iesaistīts komerciālā vai profesionālā darbībā, otrkārt, ciktāl tiesā celtā prasība ir saistīta ar līgumu, kas noslēgts ar šo patērētāju un profesionālu pārdevēju nolūkā piegādāt preces vai sniegt pakalpojumus un kas līgumslēdzējām pusēm rada abpusējus un savstarpēji atkarīgus pienākumus, un, treškārt, ciktāl tiek izpildīti divi

īpašie nosacījumi, kas uzskaitīti 13. panta pirmās daļas 3. punkta a) un b) apakšpunktā (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Gabriel*, 38.–40. un 47.–51. punkts).

35 Tomēr jāatzīst, ka šajā pamata lietā nav izpildīti visi šie nosacījumi.

36 Faktiski, pat ja nav apstrīdams, ka šāda veida situācijā prasītājs pamata prāvā ir patērētājs atbilstoši Briseles Konvencijas 13. panta pirmai daļai un ka pārdevējs ir vērsies pie patērētāja šī noteikuma 3. punkta a) apakšpunkta paredzētajos veidos, tam nosūtot personīgu vēstuli, kas ietver solījumu piešķirt balvu, pievienojot katalogu kopā ar pasūtījuma rīkojumu, piedāvājot pārdot šīs preces līgumslēdzējā valstī, kurā dzīvo patērētājs, lai rosinātu viņu atbildēt uz profesionāla pārdevēja aicinājumu, tomēr šajā gadījumā viņa rīcībai nesekoja līguma noslēgšana starp patērētāju un profesionālu pārdevēju, kas attiecas uz vienu no diviem šī noteikuma īpašajiem mērķiem un kura ietvaros puses ir uzņēmušās abpusējas saistības.

37 Tādējādi nav apstrīdams tas, ka pamata lietā iespējami laimētās balvas piešķiršana patērētājam nebija atkarīga no nosacījuma, ka tas pasūta *Janus Versand* piedāvātās preces un ka Englere faktiski nav veikusi nevienu pasūtījumu. Turklāt no lietas materiāliem neizriet, ka, pieprasot izmaksāt solīto "laimestu", prasītāja būtu uzņēmusies jebkādas saistības pret minēto sabiedrību, kaut arī tās būtu izdevumu segšana, lai pretendētu uz laimesta piešķiršanu.

- 38 Šādos apstākļos prasību, kādu pamata lietā cēla Englere, nevar uzskatīt par tādu, kam ir līgumisks raksturs Briseles Konvencijas 13. panta pirmās daļas 3. punkta izpratnē.
- 39 Pretēji tam, ko uzskata Englere un Austrijas valdība, šo atzinumu neietekmē ne mērķis, kas ir minētā noteikuma pamatā, proti — nodrošināt patērētāja, kas uzskatāms par vājāku pusi, atbilstošu aizsardzību, ne apstākļi — kā šajā gadījumā —, ka personīgi patērētājam adresētajam *Janus Versand* sūtījumam tika pievienota veidlapa ar nosaukumu “Pieprasījums izmēģināt preci, neuzņemties saistības”, kura mērķis nepārprotami bija aicināt patērētāju pasūtīt preces, ko pārdod šī sabiedrība.
- 40 Faktiski, kā tas izriet no tā redakcijas, minētais 13. pants nepārprotami attiecas uz patērētāja “noslēgtu līgumu par pakalpojumu saņemšanu vai preču piegādi”.
- 41 Interpretāciju, kas izriet no šī sprieduma 36.–38. punkta, apstiprina vieta, kuru normas par jurisdikciju lietās par patērētāju līgumiem, kas izklāstītas Briseles Konvencijas II daļas 4. nodaļā, ieņem šīs konvencijas sistēmā.
- 42 Faktiski minētās konvencijas 13.–15. pants paredz tiesības atkāpties no vispārīgā principa, ko paredz šīs konvencijas 2. panta pirmā daļa, piešķirot jurisdikciju līgumslēdzējas valsts tiesām teritorijā, kurā nodibināts atbildētājs.

- 43 No tā izriet, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Briseles Konvencijas 13.–15. pantā paredzētās īpašās normas par jurisdikciju jāinterpretē šaurā nozīmē, nepārsniedzot ar minēto konvenciju skaidri iecerēto pieņemumu robežas (skat. jo īpaši iepriekš minētos spriedumus lietā *Bertrand*, 17. punkts, lietā *Shearson Lehman Hutton*, 14.–16. punkts, lietā *Benincasa*, 13. punkts, un lietā *Mietz*, 27. punkts).
- 44 Tā kā Briseles Konvencijas 13. panta pirmās daļas 3. punktu nevar piemērot lietā, kurai raksturīgas šī sprieduma 28. punktā formulētajā jautājumā uzskaitītās iezīmes, tādēļ ir jāpārbauda, vai šādu prasību, kāda ir prasība pamata lietā, var uzskatīt par tādu, kam piemīt līgumisks raksturs šīs konvencijas 5. panta 1. punkta izpratnē.
- 45 Šajā sakarā uzreiz jākonstatē — kā tas arī izriet no šī pašas 5. panta 1. punkta redakcijas —, ka Briseles Konvencija neizvirza prasību par līguma noslēgšanu (šajā sakarā skat. 2002. gada 17. septembra spriedumu lietā C-334/00 *Tacconi*, *Recueil*, I-7357. lpp., 22. punkts).
- 46 Tāpat jāatgādina — Tiesa jau ir nospriedusi, ka jurisdikcija prāvās par līgumiska rakstura pienākuma pastāvēšanu jānosaka saskaņā ar Briseles Konvencijas 5. panta 1. punktu un ka šis noteikums tādējādi jāpiemēro pat tad, ja pušu viedoklis par līguma pastāvēšanu atšķiras, veidojot pamatu prasības celšanai (skat. 1982. gada 4. marta spriedumu lietā 38/81 *Effer*, *Recueil*, 825. lpp., 7. un 8. punkts).

- 47 Turklāt, kā tas izriet no judikatūras, pienākumi, ko pamato ar savstarpējas saiknes nodibināšanu starp uzņēmumu apvienību un tās dalībniekiem, jāskata kā tādi, kam piemīt līgumisks raksturs Briseles Konvencijas tā paša 5. panta 1. punkta izpratnē, jo piederība privāto tiesību apvienībai rada starp tās partneriem tāda paša veida ciešu saikni, kādu starp pusēm nodibina līgums (skat. 1983. gada 22. marta spriedumu lietā 34/82 *Peters, Recueil*, 987. lpp., 13. un 15. punkts).
- 48 No iepriekš minētā izriet — kā jau uz to atsaucas ģenerālvokāts savu secinājumu 38. punktā —, ka Briseles Konvencijas 5. panta 1. punktā norādītais jēdziens "līgumisks raksturs" Tiesai nav jāinterpretē šaurā nozīmē.
- 49 No minētā izriet, ka šī sprieduma 38. un 44. punktā izdarītais atzinums, saskaņā ar kuru tiesā celtai prasībai pamata lietā ir līgumisks raksturs Briseles Konvencijas 13. panta pirmās daļas izpratnē, kā tāds neiestājas pret to, ka šo prasību pamato ar tās līgumisku raksturu Konvencijas 5. panta 1. punkta izpratnē.
- 50 Lai noteiktu, vai tā tas ir arī šajā pamata lietā, jāatgādina, ka no judikatūras izriet — no vienas puses, pat ja Briseles Konvencijas 5. panta 1. daļa neizvirza nosacījumu par līguma noslēgšanu, tomēr ir jākonstatē pienākums, lai piemērotu šo noteikumu, kas dots, lai noteiktu tiesas jurisdikciju līgumiskos jautājumos saistībā ar pienākuma izpildes vietu, kas ir pamats izpildītai vai izpildāmai prasībai (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Tacconi*, 22. punkts). No otras puses, Tiesa vairākkārt ir spriedusi, ka līgumiska rakstura jēdzienu minētā noteikuma izpratnē nevar attiecināt uz situāciju, kurā nepastāv pušu savstarpējas saistības, ko tās brīvprātīgi uzņēmušās (1992. gada 17. jūnija spriedums lietā C-26/91 *Handte, Recueil*, I-3967. lpp., 15. punkts; iepriekš minētais spriedums lietā *Réunion européenne* u.c., 17. punkts; iepriekš minētais spriedums lietā *Tacconi*, 23. punkts, un 2004. gada 5. februāra spriedums lietā C-265/02 *Frahuil, Recueil*, I-1543. lpp., 24. punkts).

51 Tādējādi, lai piemērotu īpašās jurisdikcijas normas, ko attiecībā uz līgumiskiem jautājumiem paredz minētā 5. panta 1. punkts, vispirms jānosaka juridisks pienākums, ko persona ir uzņēmusies attiecībā pret citu personu un uz kuru balstās prasītāja prasība.

52 Šajā sakarā iesniedzējtiesa atzina, ka šajā gadījumā, no vienas puses, profesionāls pārdevējs pēc paša iniciatīvas, bez jebkāda patērētāja pieprasījuma, nosūtījis uz patērētāja dzīvesvietu personiska rakstura vēstuli par balvas laimestu.

53 Šāds sūtījums, kas piegādāts saņēmējam, izmantojot piegādātāja izvēlētos līdzekļus, ir radies tikai pēc tā autora gribas un attiecīgi var ietvert "brīvprātīgi uzņemtas" saistības šī sprieduma 50. punktā minētās judikatūras izpratnē.

54 Turklāt, saskaņā ar iesniedzējtiesas viedokli, šādos apstākļos solījumā izmaksāt laimestu, ko devis profesionāls pārdevējs, kas skaidri nav norādījis uz pastāvošo risku, tik tiešām izmantots patērētāju maldinošs formulējums, lai rosinātu viņu iesaistīties pārdevēja piedāvāto preču iegādē, kas sūtījuma saņēmējam varēja pamatoti ļaut cerēt, ka viņai tiks piešķirta balva, ja viņa nosūtīs atpakaļ pievienoto "maksājuma uzdevumu".

- 55 No otras puses, no iesniedzējtiesas iesniegtajiem lietas materiāliem izriet, ka apstrīdētā sūtījuma saņēmēja nepārprotami pieņēma solījumu izmaksāt viņai minēto laimestu, pieprasot viņas acīmredzami laimētas balvas izmaksu.
- 56 Tomēr, vismaz sākot ar šo brīdi, profesionālā pārdevēja brīvprātīgi veiktā darbība apstākļos, kādi ir pamata lietā, jāvērtē kā darbība, kas var radīt saistības, kuras šīs darbības autoram ir saistošas, līdzīgi kā līgumiskās attiecības. Attiecīgi, ievērojot šo saistību galīgo vērtējumu, kas jāveic iesniedzējtiesai, nosacījumu par to, ka pastāv vienai pusei saistošs pienākums, kas minēts šī sprieduma 50. punktā, attiecībā pret otru pusi, tāpat var uzskatīt par izpildītu.
- 57 Jāpiebilst, ka tādas tiesā celtās prasības mērķis, kāda ir patērētāja celtā prasība pamata lietā, ir — vēršoties tiesā, prasīt, lai profesionāls pārdevējs izmaksā acīmredzami laimēto balvu, ko pārdevējs atsakās darīt. Tādējādi šīs prasības pamats ir tieši solījums izmaksāt apstrīdēto laimestu, jo saņēmējs acīmredzami atsaucas uz solījuma neizpildi, lai pamatotu tiesā celto prasību.
- 58 No minētā izriet, ka visi nosacījumi, lai piemērotu Briseles Konvencijas 5. panta 1. punktu lietā, kāda ir šī pamata lieta, ir izpildīti.
- 59 Attiecībā uz pamatojumu, uz kuru savu secinājumu 48. punktā atsaucas ģenerāladvokāts, tas, ka profesionālam pārdevējam patiešām nav bijis nodoma

izsniegt saņēmējam savā sūtījumā solito laimestu, šajā kontekstā nav atbilstīgs. Ņemot vērā šī sprieduma 45. punktā minēto, tas pats attiecas uz apstākli, ka balvas piešķiršana nav atkarīga no preču pasūtījuma un ka patērētājs tiešām nav veicis šādu pasūtījumu.

- 60 Šādos apstākļos prasība, kādu Englere ir cēlusi iesniedzējtiesā, attiecas uz Briseles Konvencijas 5. panta 1. punkta piemērošanas jomu, tādējādi — kā tas izriet no šī sprieduma 29. punkta — nav nepieciešams izskatīt jautājumu par šīs konvencijas 5. panta 3. punkta piemērojamību.
- 61 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz uzdoto jautājumu jāatbild, ka Briseles Konvencijā uzskaitītās jurisdikcijas normas jāinterpretē šādi:

— tiesā celtajai prasībai, ar ko patērētājs, piemērojot līgumslēdzējas valsts, kurā ir tā dzīvesvieta, tiesību aktus, tiecas panākt, lai tiesa piespriež sabiedrībai, kas nodarbojas ar preču pārdošanu pa pastu un ir reģistrēta citā līgumslēdzējā valstī, izmaksāt viņa acīmredzami laimēto balvu, ir līgumisks raksturs šīs konvencijas 5. panta 1. punkta izpratnē ar nosacījumu, ka, no vienas puses, šī sabiedrība, lai rosinātu patērētāju iesaistīties, šim konkrētajam patērētajam adresē personīgu sūtījumu, ar ko rada iespaidu, ka viņam tiks piešķirta balva, tiklīdz ieinteresētā persona nosūtīs atpakaļ šim sūtījumam pievienoto “maksājuma uzdevumu”, un ka, no otras puses, minētais patērētājs pieņem pārdevēja noteiktos nosacījumus un tiešām pieprasa apsolītā laimesta izmaksu;

— turpretim, kaut gan minētais sūtījums turklāt ietvēra šīs pašas sabiedrības preču reklāmas katalogu kopā ar veidlapu “Pieprasījums izmēģināt precī, neuzņemo-

ties saistības”, abi fakti — ka balvas piešķiršana nav atkarīga no preču pasūtījuma un ka patērētājs faktiski nav izdarījis šādu pasūtījumu — neietekmē iepriekš minēto interpretāciju.

Par tiesāšanās izdevumiem

- ⁶² Attiecībā uz lietas dalībniekiem pamata lietā šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies sakarā ar apsvērumu iesniegšanu Tiesai, izņemot lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumus, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu, Tiesa (otrā palāta) nospriež:

1968. gada 27. septembra Konvencijā par jurisdikciju un tiesas spriedumu izpildi civillietās un komercietās, kurā izdarīti grozījumi ar 1978. gada 9. oktobra Konvenciju par Dānijas Karalistes, Īrijas un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes pievienošanas, ar 1982. gada 25. oktobra Konvenciju par Grieķijas Republikas pievienošanas, ar 1989. gada 26. maija Konvenciju par Spānijas Karalistes un Portugāles Republikas pievienošanas un ar 1996. gada 29. novembra Konvenciju par Austrijas Republikas, Somijas

Republikas un Zviedrijas Karalistes pievienošanas, izklāstītās jurisdikcijas normas jāinterpretē šādi:

- tiesā celtajai prasībai, ar ko patērētājs, piemērojot ligumslēdzējas valsts, kurā ir tā dzīvesvieta, tiesību aktus, tiecas panākt, lai tiesa piespriež sabiedrībai, kas nodarbojas ar preču pārdošanu pa pastu un ir reģistrēta citā ligumslēdzējā valstī, izmaksāt viņa acīmredzami laimēto balvu, ir ligumisks raksturs šīs konvencijas 5. panta 1. punkta izpratnē ar nosacījumu, ka, no vienas puses, šī sabiedrība, lai rosinātu patērētāju iesaistīties, šim konkrētajam patērētājam adresē personīgu sūtījumu, ar ko rada iespaidu, ka viņam tiks piešķirta balva, tiklīdz ieinteresētā persona nosūtīs atpakaļ šim sūtījumam pievienoto “maksājuma uzdevumu”, un ka, no otras puses, minētais patērētājs pieņem pārdevēja noteiktos nosacījumus un tiešām pieprasa apsolītā laimesta izmaksu;
- turpretim, kaut gan minētais sūtījums turklāt ietvēra šīs pašas sabiedrības preču reklāmas katalogu kopā ar veidlapu “Pieprasījums izmēģināt precī, neuzņemoties saistības”, abi fakti — ka balvas piešķiršana nav atkarīga no preču pasūtījuma un ka patērētājs faktiski nav izdarījis šādu pasūtījumu — neietekmē iepriekš minēto interpretāciju.

[Paraksti]